

**OPINIA PRAWNA PRZYGOTOWANA
DLA
IZBY GOSPODARCZEJ KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ**

**DOTYCZĄCA WYBRANYCH ASPEKTÓW DOT. FINANSOWANIA PRZEZ PRACODAWCĘ SZKOLEŃ
OKRESOWYCH KIEROWCÓW**

Spis treści

I. WSTĘP – ZAGADNIENIA PRAWNE.....	2
II. STAN PRAWNY.....	2
III. ANALIZA PRAWNA	2
IV. WNIOSKI.....	5

I. WSTĘP – ZAGADNIENIA PRAWNE

1. Przedmiotem niniejszej opinii jest wykładnia normy prawnej zawartej w przepisie art. 94¹³ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zm.) w celu odpowiedzi na pytanie, czy nakłada ona na pracodawcę, będącego przedsiębiorcą lub innym podmiotem wykonującym przewóz drogowy, obowiązek finansowania szkoleń okresowych, o których mowa w art. 39d ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym.

II. STAN PRAWNY

2. Podstawę prawną przeprowadzonej analizy stanowią między innymi poniższe akty prawne, których brzmienie zostało przyjęte zgodnie ze stanem prawnym na dzień sporządzenia przedmiotowej opinii:
 - 1) ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zm.), nazywana dalej na potrzeby niniejszej opinii „KP”;
 - 2) ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 2201), nazywana dalej na potrzeby niniejszej opinii „UTD”;
 - 3) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105), nazywana dalej na potrzeby niniejszej opinii „dyrektywą 2019/1152”;
 - 4) załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283), nazywany dalej na potrzeby niniejszej opinii „ZTP”.

III. ANALIZA PRAWNA

3. Zgodnie z art. 39l ust. 1 pkt 1 lit. a UTD, przedsiębiorca lub inny podmiot wykonujący przewóz drogowy jest obowiązany do kierowania kierowców na szkolenia okresowe. Natomiast ust. 2 cytowanego przepisu, stanowi, że przedsiębiorca lub inny podmiot wykonujący przewóz drogowy może pokryć koszty szkoleń okresowych kierowcy.
4. Jednocześnie, stosownie do treści art. 94¹³ KP, jeżeli obowiązek pracodawcy przeprowadzenia szkoleń pracowników niezbędnych do wykonywania określonego rodzaju pracy lub pracy na określonym stanowisku wynika z postanowień układu zbiorowego pracy lub innego porozumienia zbiorowego, lub z regulaminu, lub przepisów prawa, lub umowy o pracę oraz w przypadku szkoleń odbywanych przez pracownika na podstawie polecenia przełożonego, szkolenia takie odbywają się na koszt pracodawcy oraz, w miarę możliwości, w godzinach pracy pracownika. Czas szkolenia odbywanego poza normalnymi godzinami pracy pracownika wlicza się do czasu pracy.
5. Artykuł 94¹³ KP został dodany ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 641), która wchodzi w życie z dniem 26 kwietnia 2023 r.
6. Ustawa wdraża w zakresie swojej regulacji dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie

równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającą dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz. Urz. UE L 188 z 12.07.2019, str. 79).

7. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy nowelizacyjnej, dodany art. 94¹³ KP stanowi wdrożenie art. 13 dyrektywy 2019/1152. Stosownie do jego brzmienia państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy na mocy prawa Unii lub prawa krajowego lub umów zbiorowych pracodawca zobowiązany był do zapewnienia pracownikowi szkolenia dla celów wykonywania pracy, do której został zatrudniony, szkolenie takie zapewnione zostało pracownikowi nieodpłatnie, liczyło się jako czas pracy i w miarę możliwości odbywało się w godzinach pracy. Natomiast przyznanie pracownikowi prawa do nieodpłatnego szkolenia niezbędnego do wykonywania określonego rodzaju pracy lub na określonym stanowisku także w przypadku, gdy na mocy umowy o pracę pracodawca będzie zobowiązany do zapewnienia pracownikowi takiego szkolenia oraz w przypadku szkoleń odbywanych przez pracownika na podstawie polecenia przełożonego, a także zapewnienie, że szkolenia takie będą nieodpłatne, będzie zaliczało się je do czasu pracy i będą odbywały się w miarę możliwości w godzinach pracy jest konieczna ze względu na zapewnienie spójności rozwiązań prawnych.
8. Punkt wyjścia do analizy wyżej wymienionych przepisów stanowią dyrektywy wykładni językowej tekstu prawnego, a szczególnie tzw. domniemanie języka potocznego oraz zakaz wykładni synonimicznej.
9. Pierwsza z nich stanowi, że jeżeli znaczenie danego terminu występującego w tekście

prawnym nie zostało określone w definicji legalnej, w języku prawniczym lub w języku specjalistycznym, to należy przyjąć, że ustawodawca użył tego terminu w znaczeniu jakie termin ten ma w języku potocznym. Należy zatem kierować się takimi regułami semantycznymi (znaczeniowymi), syntaktycznymi (składniowymi) i gramatycznymi, jakie są charakterystyczne dla języka polskiego. Zasada ta wyrażona jest również w § 8 ust. 1 ZTP, gdzie wskazano, iż w ustawie należy posługiwać się poprawnymi wyrażeniami językowymi (określeniami) w ich podstawowym i powszechnie przyjętym znaczeniu.

10. Drugą istotną dyrektywę wykładni stanowi tzw. zakaz wykładni synonimicznej. Synonimy to wyrażenia różnokształtne, ale równoznaczne. Dyrektywa zakazu wykładni synonimicznej, zabrania przyjmowania, że normodawca nadaje różnym zwrotom to samo znaczenie. Podobną regułę przyjmuje się w § 10 ZTP, który stanowi, że do oznaczania jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami.
11. Przepis art. 94¹³ KP odnosi się do obowiązku pracodawcy „przeprowadzenia” szkoleń. Zgodnie ze słownikową definicją „przeprowadzić” oznacza „wykonać jakąś czynność, doprowadzić do rozwiązania, zakończenia czegoś”¹ lub „wykonać określoną czynność, wskazaną następującym rzeczownikiem”².
12. Natomiast art. 39l UTD stanowi o obowiązku „kierowania” kierowców na szkolenia okresowe. „Kierować” oznacza „prowadzić lub wysyłać kogoś, coś gdzieś”³ lub „oddać w czyjąś kompetencję”⁴. Co więcej, art. 39l ust. 1 pkt 6 UTD, zobowiązuje pracodawcę do „stworzenia warunków organizacyjnych, umożliwiających

¹ Słownik Języka Polskiego PWN.

² Wielki Słownik Języka Polskiego PAN

³ Słownik Języka Polskiego PWN

⁴ Wielki słownik języka polskiego PAN

- kierowcy ukończenie szkolenia okresowego”, co również dowodzi, że nie ma mowy o „obowiązku pracodawcy przeprowadzenia szkoleń” w rozumieniu art. 94¹³ KP.
13. Powyższe wyraźnie wskazuje na istotną różnicę pomiędzy tymi dwoma czasownikami w kontekście obowiązków ustawowych nałożonych na pracodawcę. Obowiązek przeprowadzenia szkoleń oznacza, że są to szkolenia, za których organizację odpowiedzialny jest pracodawca. Przepis art. 94¹³ KP dotyczy zatem tych właśnie szkoleń – organizowanych przez pracodawcę, w czasie pracy i w godzinach pracy oraz na koszt pracodawcy. Przykładem takich szkoleń jest szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, gdyż zgodnie z art. 237³ § 2 KP, pracodawca jest obowiązany zapewnić przeszkolenie pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzenie okresowych szkoleń w tym zakresie. **Warto zauważyć, że nowy przepis zawiera normę o charakterze ogólnym, która niejako gromadzi w jednym miejscu zasady prowadzenia takich szkoleń, ale de facto nie wprowadza nic nowego na gruncie kodeksu pracy.** W art. 237³ § 3 KP takie postanowienia były bowiem obecne już wcześniej, skoro stanowi on, że szkolenia, o których mowa w § 2, odbywają się w czasie pracy i na koszt pracodawcy. W tym zakresie jest to swego rodzaju ustawowe *superfluum*.
 14. Wprowadzona regulacja nie zmienia przy tym zasad, na jakich odbywa się podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. Jeżeli bowiem szkolenia, o których mowa w komentowanym przepisie będą spełniały wymogi szkolenia dotyczącego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, o których mowa w dziale czwartym rozdziale III KP *”Kwalifikacje zawodowe pracowników”*, przepisy tego rozdziału mają być dodatkowo stosowane.
 15. W literaturze prawniczej, jak i w orzecznictwie sądowym postuluje się przeprowadzenie kompleksowej wykładni tekstu prawnego – dokonanie wykładni językowej wraz z wykładnią systemową oraz funkcjonalną, nawet jeżeli rezultat wykładni językowej jest jednoznaczny.
 16. Wykładnia systemowa polega na ustaleniu znaczenia interpretowanej normy w kontekście całego systemu prawa. Dyrektywy wykładni systemowej zakładają m.in., że nie należy interpretować przepisów tak aby były one sprzeczne z innymi przepisami.
 17. Wobec powyższego, skoro ustawodawca w art. 39l ust. 2 UTD *expressis verbis* postanowił, że przedsiębiorca lub inny podmiot wykonujący przewóz drogowy może pokryć koszty szkoleń okresowych kierowcy, to z art. 94¹³ KP nie można wyprowadzać wniosku, że pracodawca musi pokryć koszty tych szkoleń. Byłoby to bowiem sprzeczne z wyżej wskazaną dyrektywą wykładni systemowej, jak również z założeniem o racjonalności prawodawcy, który jest konsekwentny i nie zaprzecza sam sobie.
 18. Omawiane przepisy można wreszcie poddać analizie z punktu widzenia trzeciego rodzaju wykładni prawa – wykładni funkcjonalnej. Polega ona na ustaleniu znaczenia przepisów prawnych poprzez odwołanie się do przesłanek, które tworzą kontekst funkcjonalny rozumienia tekstu prawnego. Interpretując przepisy prawne w świetle dyrektyw wykładni funkcjonalnej należy brać pod uwagę cele regulacji prawnej (*ratio legis*), a posługując się celem normy – należy go ustalić w ten sposób, by był on zgodny z celem instytucji prawnej, do której należy zrekonstruowana norma.
 19. Należy wobec tego zauważyć, że zgodnie z art. 39a ust. 1 pkt 6 UTD, ukończenie szkolenia okresowego stanowi ustawowy warunek zatrudnienia kierowcy przez przedsiębiorcę lub inny podmiot wykonujący przewóz drogowy. Celem tej regulacji, jak również przepisu art. 39l

UTD jest sformułowanie wymagań wobec kierowców, na co wskazuje choćby tytuł rozdziału 7A ustawy o transporcie drogowym - „Kierowcy wykonujący przewóz drogowy”. Ukończenie szkolenia okresowego (obok innych warunków przewidzianych przez art. 39a UTD, jak również wynikających z innych przepisów prawa, np. z ustawy o kierujących pojazdami) stanowi więc wymóg wobec osoby, która chce zostać kierowcą zawodowym wykonującym przewozy drogowe, a obowiązek pracodawcy sprowadza się do weryfikacji spełnienia tych warunków. Co więcej, zgodnie z art. 52 § 1 pkt 3 KP, pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie zawinionej przez pracownika utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku. W tym kontekście obowiązek kierowania kierowcy na szkolenia okresowe pełni rolę pomocniczą wobec obowiązku kierowcy dbałości uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku. W świetle wykładni

funkcjonalnej, w logice ustawy za tak ustalonym rozkładem ciężaru poszczególnych obowiązków pomiędzy oba podmioty, idzie również ciężar pokrywania kosztów. Pracodawca finansuje szkolenia, które ma obowiązek przeprowadzić (art. 94¹³ KP), natomiast pracownik finansuje szkolenia, które ma obowiązek odbyć. Dlatego właśnie przedsiębiorca lub inny podmiot wykonujący przewóz drogowy może, ale wcale nie musi pokryć koszty szkoleń okresowych kierowcy.

20. Co do zasady, obowiązek pokrycia kosztów związanych ze szkoleniem okresowym spoczywa zatem na kierowcy. Ewentualne pokrycie kosztów szkolenia okresowego jest kwestią uznaniową zatrudniającego i kierowca w oparciu o komentowany przepis nie ma skutecznego roszczenia o ich pokrycie. Przepis art. 94¹³ KP swoim zakresem zastosowania (hipotezą normy prawnej) nie obejmuje szkoleń, o których mowa w art. 39l ust. 1 pkt 1 lit. a UTD.

IV. WNIOSKI

21. Obowiązek pokrycia kosztów związanych ze szkoleniem okresowym spoczywa na kierowcy.
22. Ewentualne pokrycie kosztów szkolenia okresowego jest, zgodnie z art. 39l ust. 2 UTD, kwestią uznaniową zatrudniającego i kierowca nie ma skutecznego roszczenia o ich pokrycie.
23. Przepis art. 94¹³ KP swoim zakresem zastosowania (hipotezą normy prawnej) nie

obejmuje szkoleń, o których mowa w art. 39l ust. 1 pkt 1 lit. a UTD.

24. Norma prawna zawarta w przepisie art. 94¹³ KP nie nakłada na pracodawcę, będącego przedsiębiorcą lub innym podmiotem wykonującym przewóz drogowy, obowiązku finansowania szkoleń okresowych, o których mowa w art. 39d ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym.

Marcin Maciocha
Radca prawny

